

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.20.863/2017/6/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (**felperesi jogi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Ölveczky István László ügyvéd) által képviselt **I.rendű felperes neve (felperes címe**, levelezési címe: **felperes levelezési címe**) felperesnek - a Pintér és Szabó Ügyvédi Iroda (**alperesi jogi képviselő címe**, ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2017. április 19. napján meghozott 33.G.43.909/2016/8. számú ítélete ellen a felperes 9. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 15.000 (tizenötezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében az általa mint adós és az alperes mint hitelező által 2009. december 18. napján RBCZ65690701 számon kötött kölcsönszerződés (a továbbiakban: kölcsönszerződés) VIII.10. pontja érvénytelenségének megállapítását kérte a polgári törvénykönyvről szóló, korábban hatályos 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. §-ának (1) bekezdése és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. §-ának (1) bekezdés a), b), i) és j) pontjára hivatkozással. Kérte az alperes perköltségben marasztalását azzal, hogy jogi képviselője áfakörbe tartozik.

Előadta, hogy a kifogásolt pont azért ütközik a Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés a) pontjába, mert lehetőséget biztosított az alperes számára, hogy maga értelmezze a szerződés feltételeit. A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés b) pontját azért sérti a szerződési feltétel, mert lehetőséget biztosított az alperes számára, hogy maga értékelje a szerződés teljesítését, ezáltal az alperes dönthette el, hogy mikor mondja fel a szerződést. A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés i) pontja körében arra hivatkozott, hogy az korlátozta jogérvényesítési lehetőségét, mert az alperes közvetlen végrehajtási joga megkerüli a bírósági peres eljárást. A kifogásolt pont tisztességtelensége a Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés j) pontja alapján azért állapítható meg álláspontja szerint, mert megfordítja a bizonyítást a fogyasztó terhére, hiszen az alperes közvetlenül végrehajtást indíthat a kiállított ténytanúsítvány alapján. A közvetlen végrehajtás feltétele a kölcsönszerződés felmondása, amely viszont az alperesi nyilvántartáson alapul, mert az alapján kerül kiállításra a közjegyző által a ténytanúsítvány.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását

kérte azzal, hogy jogi képviselője áfakörbe tartozik.

Elsősorban arra hivatkozott, hogy a felperesi befizetések nyilvántartása és elszámolása nyilvántartási rendszer hiányában nem lehetséges, amely nyilvántartást a jogszabály alapján köteles vezetni, így a szerződés VIII.10. pontja a felperes érdekeit is védi. A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján a szerződési feltétel nem lehet tisztességtelen, mert az az alperest a szerződés semmilyen más feltételének értelmezésére nem jogosította fel, és illet a felperes maga sem jelölt meg. A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerint sem tisztességtelen szerződési feltétel, mert nem jogosítja fel az alperest annak megállapítására, hogy az adós teljesítése szerződésszerű-e. Nem változtatja meg továbbá a bizonyítási terhet sem a felperes hátrányára egyoldalúan, a közvetlen végrehajthatóságot ugyanis nem a kifogásolt pont, hanem a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat alapozza meg. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. §-ának (1) bekezdése és a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 129. §-a értelmében ez alapján a közjegyzői okirat alapján kezdeményezhető végrehajtás.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 38.100 forint perköltséget.

Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. §-ának (2) bekezdése és 215. §-a szerint kizárólag a szerződés VIII.10. pontját vizsgálta. Rögzítette, hogy a felek által nem vitatottan az általuk kötött szerződés VIII.10. pontja meg nem tárgyalt szerződési feltétel, melynek tisztességtelensége a Ptk. 209. §-ának (1) bekezdése és a Korm. rendelet alapján vizsgálható. A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés a) pontjára történő felperesi hivatkozás körében kifejtette, hogy a vitatott pont egyetlen másik szerződési feltétel értelmezésére sem vonatkozik, ezért a tisztességtelenség nem állapítható meg. A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés b) pontja szintén alaptalan hivatkozás, mert a Korm. rendelet a Tanács fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK számú (1993. április 5.) irányelvének (a továbbiakban: irányelv) történő megfelelést célozta. Márpedig ez - különösen a más nyelvű fordítások fényében - úgy értelmezendő, hogy a szerződéses feltétel akkor tisztességtelen, ha a fogyasztóval szerződő fél számára teszi egyoldalúan lehetővé a saját szolgáltatása, vagy áruja megfelelőségének megállapítását. Ezen túlmenően az adott esetben az alperes nem is kizárólagosan állapíthatja meg a megfelelőséget, hiszen az idézett fordulat alapján a vele szerződött felperes is jogosult azt vitássá tenni. Rögzítette, hogy a Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés i) pontja körében az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy nem is vizsgálható a feltétel tisztességtelensége, ez ugyanis csak akkor lenne mellőzhető, ha a jogszabály kimerítően szabályozta volna az adott kérdést. Azonban a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 2. számú melléklet I. fejezetének 10.3. pontja csak nyilvántartási kötelezettséget ír elő az alperes számára, de azt nem, hogy a felperes a nyilvántartás tartalmát nem köteles elfogadni. A felperesi állítással ellentétben ugyanakkor a vitatott rendelkezés nem zárta ki a kifogásolás és vitatás jogát. A Ptk. 200. §-ának (1) bekezdése alapján a szerződés tartalmát szabadon állapíthatták meg a felek, így jogszerűen állapodhatnak meg abban is, hogy az alperesi nyilvántartást fogadják el irányadónak. Mivel ezzel a megállapodással a felperes nem mondott le a kifogásolási, vitatási jogáról, a felperes igényérvényesítési joga nem csorbult, a szerződés a fogyasztó jogát tehát nem korlátozta és nem zárta ki. A peres eljárás mellőzésével folyó közjegyzői záradékoláson alapuló végrehajtás jogintézményét a Vht. 21. §-a szabályozta, ezért a Ptk. 209. §-ának (6) bekezdése értelmében ezen jogintézmény alkalmazásának tisztességtelensége akkor sem lenne vizsgálható, ha a kölcsönszerződés IV.2. c) pontjának tisztességtelenségére hivatkozott volna a felperes. A felperes azonban nem is ezt a pontot, hanem a VIII.10. pontot támadta, ami azért alaptalan, mert nem ez utóbbi kitétel tette lehetővé a felek jogviszonyában a peres út igénybevételenek mellőzését az alperes számára, hanem a IV.2. c) alpont és a Vht. 21. §-a,

valamint a Kjt. 111., 112. §-ai. Önmagában amiatt, hogy az alperes a tartozást nyilvántartja, a felperest semmilyen hátrányos jogkövetkezmény nem sújtja. A felperes Hpt.-n alapuló kifogásolási jogát és a végrehajtás korlátozása vagy megszüntetése kezdeményezéséhez fűződő jogát sem az adósság alperes általi nyilvántartása, sem a végrehajtási záradékolás jogintézménye nem korlátozza vagy zárja ki. A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés j) pontjával kapcsolatban kifejtette, hogy a Hpt. 206. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján az alperes által küldött írásbeli kimutatást a felperes kifogásolhatta. Ennek megfelelően, amennyiben kifogást emelt, a bizonyítási teher a kölcsönt nyújtó alperest terhelte a továbbiakban. Kifogás hiányában valóban átfordul a bizonyítási teher, ez azonban nem a szerződés kifogásolt rendelkezésén, hanem a Hpt. 206. §-ának (1) bekezdés a) pontján alapul. A tartozás nyilvántartása egyébként a fent kifejtettek szerint az alperesnek törvényes kötelezettsége, melyet a felperes korlátozás nélkül vitathat, amit a szerződés vitatott VIII.10. pontja is kifejezetten jelez azzal a fordulattal, hogy kivéve, ha azok (ti.: a nyilvántartások) bizonyíthatóan tévesek. A végrehajtás Vht. 13. §-án, illetve 21. §-án alapuló elrendelését követően pedig a felperes valóban végrehajtás megszüntetése, illetőleg korlátozási perben kifogásolhatja a tartozás összegét, a bizonyítási teher megfordulása azonban a végrehajtási perek szabályain és a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésén alapul. Így tehát nem a kölcsönszerződés VIII.10. pontja fordítja meg a bizonyítási terhet.

Az ítélet elleni fellebbezésében a felperes kérte, hogy az ítélet tábla Pp. 253. §-ának (2) bekezdés alapján az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében változtassa meg és adjon helyt a kereseti kérelemnek. Kérte továbbá az alperest a perköltségben marasztalni azzal, hogy jogi képviselőjének díját a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: költségrendelet) 3. §-a szerint kéri megállapítani a képviselőjét terhelő áfa fizetési kötelezettségre figyelemmel.

A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással kifejtette, hogy az elszámolást készítő számítógépes programot a bank vezetőinek utasításai alapján készítették a programozók, így tehát lényegében az alperes vezetői határozták meg, hogy a szerződés feltételeit hogyan kell értelmezni.

A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés b) pontja körében arra hivatkozott, hogy a Korm. rendelet egyetlen szóval sem említi, hogy a fogyasztóval szerződő felet csak a saját teljesítése minősítésére jogosítja fel. Kétség esetén a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Az ezzel ellentétes értelmezés oda vezetne, hogy a hitelező, ha a saját teljesítését minősíti, az tisztességtelen, de a fogyasztóét bátran minősítheti, mert az már nem tisztességtelen.

A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés i) pontjával kapcsolatban azt adta elő, hogy a szerződés IV.2. c) pontja a Vht. 23/C. §-ának (1) bekezdésén alapul, tehát a Ptk. 209. §-ának (6) bekezdése alapján valóban nem tisztességtelen. A felperes azonban szándékosan a VIII.10. pontjára hivatkozik, mert ott nem a jogszabály és nem a kötelezett nyilatkozata a tényállás alapja, hanem a hitelező saját maga által kiállított bizonylat. E pont tehát kétségtelenül korlátozza a felperes jogait, mert ez alapján nem követelheti meg a Pp. szabályai szerint a hitelezői bizonyítást az elszámolás tekintetében. E tisztességtelen kikötés nélkül a hitelezőnek kellene peres eljárásban bizonyítania a kötelezettségvállaláson felüli elszámolások alaposságát. A kikötés alapján viszont a fogyasztó kényszerül külön peres eljárás megindítására úgy, hogy ez a peres eljárás nem a Pp. általános, hanem a végrehajtás megszüntetési és korlátozási perek különös szabályai alapján folyik.

A Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés j) pontjára utalással kifejtette, hogy a Hpt. 206. §-ának (2) bekezdése körében a fogyasztó éves elszámolást vitató nyilatkozatának a peres eljárásban, illetőleg a közjegyző által kiállított okirat tekintetében semmi relevanciája nincs.

A Pf. 4. sorszámú előkészítő iratában a felperes a bizonyítási teher megfordulása körében rámutatott arra, hogy a hitelezői követelést a jogérvényesítés során a hitelezőnek, azaz annak kell bizonyítania, akinek követelése áll fenn. Ez alól kivételt csak a felperesi kötelezettségvállaló nyilatkozatban

meghatározott összegek jelenthetnek. Ha az adósnak kell bizonyítania, hogy a követelés mennyiben nem áll fenn, akkor ez a bizonyítási teher fordulását jelenti. Kifejtette, hogy a Kúria alperes által hivatkozott eseti döntésében félreértelmezi az irányadó jogszabályokat.

Fellebbezési ellenkérelmében az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes perköltségben marasztalását kérte azzal, hogy jogi képviselője áfakörbe tartozik. Ellenkérelmének indokolásában az elsőfokú bíróság előtti eljárásban általa előadottakra, illetőleg a Fővárosi Törvényszék két - a vitatott szerződési pont tárgyában hozott - eseti döntésére hivatkozott. Az alperes Pf.5. sorszámú előkészítő iratában további, a keresettel támadott szerződéses rendelkezés tárgyában született eseti döntéseket csatolt.

A fellebbezés alaptalan.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság keresetet teljes egészében elutasító ítélete ellen a felperes az alperesnek keresete szerinti marasztalása érdekében fellebbezett, így tehát az elsőfokú ítéletnek nem volt a Pp. 228. §-ának (4) bekezdése alapján fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése. Ezzel szemben a másodfokú felülbírálat az elsőfokú ítélet egészére kiterjedt. E felülvizsgálat körében az ítélőtábla arra következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges terjedelemben lefolytatta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelte, és a tényállást helyesen állapította meg. A másodfokú bíróság az ebből levont jogi következtetésével is teljes egészében egyetértett, az indokolásnak az alábbiak szerint releváns részeire is kiterjedően.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetével támadott VIII.10. pontjának pusztán nyelvtani értelmezésével, és a Korm. rendelet hivatkozott rendelkezéseivel történő összevetésével megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a szerződéses kitétel semmissége egyetlen hivatkozási alapon sem állapítható meg. Éppen ezért szükségtelenül elemezte ítéletének 6. oldal közepétől a 7. oldal első bekezdéséig bezárólag, illetőleg 8. oldalának harmadik és negyedik bekezdésében a Vht., valamint a Kjt. rendelkezéseit. Így az indokolás ezen részeit a másodfokú bíróság mellőzte.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel ezen túl mindössze az alábbiakat emeli ki a másodfokú bíróság. A kifogásolt szerződéses rendelkezésnek a másodfokú bíróság álláspontja szerint sem tulajdonítható sem nyelvtani, sem logikai értelmezés alapján olyan tartalom, amelyet ahhoz a felperes társít. Az egyébként érvényesíthető normatív tartalommal lényegében nem is rendelkező VIII.10. pont tulajdonképpen az alperest a Hpt. alapján terhelő nyilvántartási kötelezettség logikus következményeinek levonását jelenti. Milyen okból írta volna elő a jogalkotó a Hpt. 2. számú melléklete pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos fogalmakat tartalmazó I. részének 10.3. alpontjában az alperes számára a folyósított kölcsönök nyilvántartásának kötelezettségét, ha a nyilvántartás adatai egyébként semmilyen tekintetben, senkire nézve nem lennének irányadók. A szerződés VIII.10. pontja tehát csupán a nyilvántartási kötelezettséget előíró jogszabályi rendelkezés logikus következményeit vonja le, anélkül azonban, hogy a szerződésből keletkező polgári jogi jogvitákban az általános [Pp. 164. §-ának (1) bekezdése], vagy a különös rendelkezések (Pp. 366-369. §-ok) szerint irányadó bizonyítási szabályokat ez bármilyen módon érintené. A VIII.10. pont szövegéből ugyanis nem következik az, hogy ezen polgári perekben az alperes üzleti könyvei perdöntő, különösen pedig megdönthetetlen bizonyítékot képeznének.

Az alperesi nyilvántartás adatainak mikénti értékelése körében abból kell kiindulni, hogy kölcsönügylet esetében a felvett kölcsön összege és a visszafizetendő összeg (az adós tartozása)

között függvényszerű kapcsolat van. Ez azt jelenti, hogy a bemenő adatokból (így különösen: a folyósított kölcsön összege, a törlesztés gyakorisága és esedékessége, az adós befizetéseinek összege és időpontja stb.) kiindulva a tartozás összege matematikai módszerekkel egyértelműen meghatározható. Ha ez nem így lenne, akkor a pénzügyintézetek által nyújtott kölcsönöket jogszabály alapján nyilvántartó számítógépes programok nem működhetnének. A bemenő adatok és a tartozás összege közötti kapcsolatot megteremtő matematikai függvényt (algoritmus), igaz nem matematikai képletként, hanem szöveges formában, a szerződés rendelkezései tartalmazzák. Ez azonban nem változtat azon, hogy ha a szerződés szövege nyelvtanilag egyértelmű, és matematikailag értelmezhető, akkor a tartozás összege bármely időpontra, bármely esetre pontosan és egyértelműen kiszámítható.

Éppen ezért a tartozás mindenkor összegének ítéleti szintű bizonyításához elegendő a bemenő adatoknak, továbbá a szerződés tartalmának, azaz a kiszámítás módjának bizonyítása, mert ezzel az ismert tényezők és a matematikai függvény is bizonyított, az ismeretlen (a tartozás összege) tehát kiszámítható. Ebből következően egy bank által felperesként indított perben valójában nem a banki nyilvántartásból készített kimutatásnak van bizonyító ereje, mert az perjogi értelemben nem bizonyíték, hanem a fél Pp. 121. §-ának (1) bekezdés c) pontja szerinti tényelőadása és érvelése arra nézve, hogy álláspontja szerint miért pont annyi az alperessel szembeni követelése, amennyinek megfizetésére a kereseti kérelemben kötelezni kéri. Követelését ténylegesen a bemenő adatok, és a szerződés tartalmának bizonyítása alapozhatja meg. Ezzel együtt természetesen a csatolt kimutatás megkönnyíti, hogy az adós egyszerűbben meg tudja jelölni, hogy az annak alapját képező a tényhalmazból mely tényeket vitatja (pl. folyósított kölcsön összege, folyósítás időpontja, megfizetett részletek száma, összege, időpontja, felszámított kamat mértéke, stb.), milyen okból tekinti tévesnek a követelt összeget. Ezt követően azonban a bíróság feladata az, hogy az elszámolás vitatott tényei körében felvett esetleges bizonyítás eredményéhez képest megállapítsa a helyes tényállást, és ennek alapján kiszámítsa a tartozás pontos összegét a szerződésben szövegesen meghatározott függvény alapján. A perben hozott ítélet tehát a hitelintézet kimutatásának esetleges helyessége esetén sem azon, hanem a szerződés perben bizonyítást nyert tartalmán és a bemenő adatokon alapul.

Ezen a helyzeten a perbeli szerződés VIII.10. pontja semmit nem változtat, mert egy, az alperes által indított perben a fentiek szerint az alperest terhelő bizonyítási kötelezettséget nem fordítja meg: az adósnak elegendő vitatni az algoritmust, azaz a szerződés tartalmának matematikai értelmét, vagy a bemenő adatokat. Ha pedig az alperes közokiratba foglaltatja a szerződést, akkor ezt nem a szerződés VIII.10. pontja alapján teszi, és a bizonyítási terhet sem a szerződés e pontja, hanem a Pp. 366. §-a és 164. §-ának (1) bekezdése fordítja meg. A kifogásolt szerződéses rendelkezés tehát a Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdés j) pontját nem sérti.

Minderre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - annak helyes indokaira is tekintettel - a fenti pontosításokkal helybenhagyta.

A per másodfokú tárgyalásán a felperes kérte, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 155/A. §-a alapján kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bírósága előtt, azonban a szóban előadott kérelmében nem határozta meg azt, hogy pontosan mely, a perben releváns uniós norma értelmezése érdekében kellene az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke értelmében a másodfokú bíróságnak az Európai Unió Bíróságához fordulni. Erre tekintettel a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasította.

Az eredménytelenül fellebbező felperes tehát a másodfokú eljárásban teljes egészében pervesztes lett, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján perköltséget is köteles fizetni az alperesnek, melynek összegét a másodfokú bíróság a költségrendelet 3. §-ának (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján számítható ügyvédi munkadíj összegével egyezően állapította meg.

Budapest, 2018. január 9.

. Höbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Dr. Örkényi László s.k.
előadó bíró

Dr. Gyuris Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: